

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă eșc de 2 ori: Mercuria și Dumineacă, Foi'a, când concedu ajutóriile. — Pretiul: pe 1 anu 10 fl pe 1/4 3 fl. v. a. Ticeri este 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

MONARCHIA AUSTRIACA
Transilvania.

Din Muntii Apuseni.

(Continuare din Nr. 5.)

De său facutu nedemna natiunea romana de acu-situnile meritate, si de au provocatua ea prin abusuri esilarea s'a de pe terenul dreptului ocupat, pentru că se fia siliti alu goli pe séma usurpatorilor obstinati, judece opinionea Europei civilisate, care este martora conduitei sale; — noi inse cu tótu dreptulu si fara temea de a ni se potea impune tacere dela timpulu reabilitarei noastre in dreptula cuvenito numai cu merite reali, cu virtuti de patrioti adeverati, si de cetationi insufletiti pentru binele publica, de maturi pentru a pute strabate in valórea acelora consideratiuni, care le pre-tinde dela noi fitoarea pusetiune a natiunei catra tierile de coróna si intregulu imperiu, ne putem lauda, — despre toate acestea de si in timpu scurtu, dar' am datu dovedi invederate la care fara de a le infira pe degetu, fiindca sunt de obste cunoscute, nu vomu incetá a ne provoca, si de care nici odata nu vomu resemna. — Déca in toate acestea se cuprinde obiectul crimei de care ne acusase capritiulu antagonisticu pretendendue despoierea? se judece privitorii nepartisani, se judece popórele luminate ale Austriei! moralitatea faptelor noastre inse nici antagonistii cei mai aprigi nu o potu combate.

Si totusi, o tempora! o mores! ce trebui se mai ajungemu in epoch'a numita epoch'a civilisatiunei, si a regenerarei drepturilor apasate, in epoch'a libertatei si — nu mai multu in evolu mediu, nu in tempulu sub-jugarilor si alu cuceririlor cu arme, — nu in epoch'a casteloru privilegiate, — ci in tempulu, candu chiaru si Negrii de soiu arabien respira din aerulu libertatei si sunt egali cu domnii lor, — cui iar si si pututu veni in minte, ca o natiune cu conscientia curata, in a carei pep-tu nevinovatu nu bate alta decatua nesintint'a la totu ce e folositoru obstei, si a carei anima este inflacarata pentru amórea de patria si sincer'a infratire a poporeloru locuite de ea, careia din seculare experientia ei este amara ori ce nesintintia separatistica, — cine ar' si pututu cugeta, ca aceasta natiune intr'o buua dimineatia se se trediesca iu catusiele ce abia le scuturase, se se vedia trantita sub presiunea capritiosa a inamicului seu, mai inainte de a si pututu da peptu cu elu, se se vedia că atare scoasa dintre murii constitutiunei patriei pana ce resunetele de buuaria pentru serbarea intrarei s'ale in templulu constitutiunei inca nu incetasera. — Unu momentu la mediulocu si bucuria ni se prefacu in gele adanca, unu chaosu se ivi in aintea ochiloru, ma animei stremtorate de trista impresiune, esercenta asuprai. — de repenta restitutione a privilegiilor feudali, pare ca nui putteamu dà crediamentu destulu: De au fostu durerósa sugrumarea natiunei romane si despoierea ei din drepturile avute in ainte de aceasta cu patru seculi, acarei despoieri noi martori oculati n'am fostu, ci nu-mai amu suspinatu in starea cea asuprita, care o amu ereditu, cine va puté descrie durerea, ce ni se causé-se vediendu cu ochii, cum fara nici o causa ne delatureadie din legislatiune si ne degradeadie la starea cea umilita de mai inainte, din care abea ne redi-caseram, cum, de reclamatiunea nostra io contra unei nedreptatiri atatu de nemaiaudite, nimene dintre respectivi nu vre se audia, — acesta batjocura pe facia pamentului unu poporu inca nu o au suferit. — Conchianarea dietei la Clusiu pe 19. Dec. 1865 pentru natiunea romanu este dupa art. XI din 1791 unu blamu inforatoru.

Noi muntenii standu mortisiu pe terenul de dreptu, ce lu ocupaseram, n'am voi alu parasi cu nici unu pretiu, pentru aceea nu amu participat la alegeri si nici n'am pututu incuviintia pasioului acelor romani, cari au partecipat la dieta, pentru calculul nostru in ceea ce privesce resultatul unei diete feudale, in in care natiunea romana că atare nu avea nici unu reprezentante, au fostu mai multu că siguru, si éta ca nu ne amu insielatu. — Voturile nu se ponderara ci se numerara, majoritatea si au ajunsu scopulu seq., minoritatile nu se respectara, rescriptul imperatescu din

25 Dec. deferindu majoritatei dietei chiama pe arde-leni la Pesta pe basea articulului II-lea din anul 1848, — éca castigui din dieta, care se dice a fi numai amanata. (Va urma.)

Miscari electorale.

Comitatul Turdii, in 27 Ian. 1866.

Asta di la 9 ore se adună comitetul repre-sentativ alu comitatului Turdii.

Dupa datin'a vechia se chiama comitele supremu prin una deputatiune in sal'a tribunalului menita pentru astada de sal'a adunarei men-tionate si la intrare se primesc cu aclamatiuni de "éjen."

Comitele supr. deschide adunarea cu una cuventare scurta, in care multimesce membriloru presenti, ca prelunga tótate greutatile, care provinu din departarea locuintiei celei mai mari parti a membrilor sau infacirosiati in unu nu-meru asia de frumosu. Amintesoe mai departe, ca causele tierei acesteia s'a intorsu spre mai bine, si 'si esprima dorint'a, ca macaru de ar' cugetá fiacare alegatoriu, ca tiér'a acésta de se-ne nu mai pote sustá. — Dice ca uniunea nu-e una intrebare nationale ci constitutionale, si in fine memoréa, ca prin rescriptul imp. din 25 Dec. 1865 s'a demandatu, că se aléga depu-tati la dieta din Pesta dupa art. II, din 1848.

Dupa acésta lasa se se oteșca rescriptul indicat, precum si comitiv'a presidiului gub. cu instructiunea gub. din preuna.

Comitele supr. defige la ordinea diley fipsa-re cercourilor electoralui, si alegerea comitetului centralu.

Dr. Ioane Ratiu si cere cuventu si vorbesce cam urmatórele: Cu priivire la rescriptul imperatescu pentru tramitarea deputatilor la dieta de incoronare in Pesta, cu priivire la situatiunea nostra cea critica, — fara se vor-besou despre compunerea acestui comitetu, care nu o afu neci legala neci dréapta, — voiu se facu una propunere. Tramitarea deputatilor la dieta din Pesta se ordina pre bas'a articulului II din 1848, inse in acest'a expresu sta la introducerea lui, ca acésta lege electorală a fostu, adusa numai pre atunci, asia dar' acésta mie nu mi se vede constitutionale, **ci octroata** si credu ca nu graiescu in contra simtiului consti-tutional alu acestui comitetu, candu afirmu, ca nu va fi de parere se aléga deputati la dieta din Pesta. Nu afu pe basea lui mai departe neci din altu motivu alegerea motivata, fiind ca dela dieta din urma caus'a uniunei a devenit u forte critica, si adeca uniunea se face depen-dinta dela regularea relatiunilor de dreptu alu tieriloru tienatórie de coróna Ungariei intro-lalta si facia cu monarchia, dela cuviintiós'a re-spectare a intereselor speciale ale Ardealului si dela multimitri'a regulare a administratiunei acestei tieri. Articululu despre uniune, care si in intielesulu coronei nu se privesce de lege per-fecta, are mai antaiu se se supuna la o revisiune si numai dupa acea 'si pote primi sanctiunea preinalta — pana atunci inse despre uniune nu pote fi vorba, imi ieu dar' voie de a face urmatoria —

Propunere: „Considerandu, cumca articululu despre uniunea Transilvaniei cu Ungari'a nu are cerintele unei legi cu deplina valóre de dreptu; considerandu, cumca 3 din 4 parti ale locuitoriloru acestei tieri pana acum n'a recunoscutu legalitatea acelui articulu; considerandu, cumca membrii romani si sasi ai die-tei de la Clusiu au combatutu cu temeuri ne-in-frangibile legalitatea acelui; considerandu mai departe cumca corón'a alu doilea factoru alu legislatiunei prein rescriptul de la 25 Dec. 1865 face dependenta uniunea dela regularea relatiu-niloru de dreptu alu tieriloru, care se tienu de

Brasovu 3/22 Februarie.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondent. — Pentru serie 6 cr. Tacsimbra la 30 cr. de fiacare publicare

ungurilor se reflectă, ca guvernul regiu a fostu indreptatită a emite una astfel de instrucție în sensul art. 10 alu legei II din 1848. Dr. Ratiu cu de multeori dovedită consecinția arata chiaru din articulu acela, ca acelu articulu nu da guvernului dreptu de a interpretă legea cu atatu mai pucinu in contra sensului si chiarelor cuvinte alementatului articulu, si dice: cu ce dreptu se eschidu șre onoratiorii specificati in acelu articulu, care e o decopiere aș-lui 2 a legei eleot, aduse in diet'a din Posoniu.

Din partea uniru maghiaro se observă, ca diet'a din Pesta (?) va avea a decide, ca buna a fostu basea de alegere cu ocasiunea verificării; altii categorice s'au exprimat, ea instrucțiea guvernului e a se observa. — Vedinduse maghiarii cei, cari trambită constitutionalismul, adusi in perplexitate au staruitu enuntarea. Comitele supremu enuntia, ca majoritatea voiesoe că actulu alegierii se se intempe in Turd'a in capital'a comitatului. — (Helyes, ugy van, eljen din mai multe parti.)

Se procede la alu 2 lea obiectu pusu spre discusiune, adeca alegerea comitetului centralu.

La propunera facuta din partea ungurilor comitetului centralu se denumesce prin comitele supremu, si numai decatu si provoca pre membri presinti spre depunerea juramentului. — Maghiarii lu depunu in limb'a maghiara, romanii in cea romana.

Cu acēst'a comitele supremu dechiara adunarea incheiata, provocandu pre membrii comitetului centralu de a se presentă astadi la 5 șre spre tiereea adunarei I. — si se departa din sala sub strigari entuziastice de „eljen.“ —

Comitatulu Solnociului int.

Desiu 29 Ian.

Iu adunarea municipalitatii convocata in caus'a alegerilor dietali dupa cele indatinate s'a cetitu rescriptul si instructiunea si romanesce, fara inse a se fi dusu protocolu despre siedintia comitetului si in limb'a romania cu tăta ferbintea dorintia a romanilor, că se vedia odata pe fratii maghiari respectandu legea patriei si cu acēst'a dandu dovada si de fratiatelor neprefaouta. Dorere! ca si acuma despretiindune nu concedu catu e negru suptu unghia din intișenit'a loru cerbicia de a despreti totu, ce nu e maghiaru, si a-si estōrce cu dispretiul supremat'a nationala. Membrii romani din comisiune 26 la numero dimpreuna cu toti amployati romani isi estōrsra stim'a nationala si legale prin subscirierea urmatorului protestu, datu la protocolu prin protopopulu Ioane Chebeli, oare suna asia:

„Subscrisii membri ai comitetului permanent din acestu comitat, că romani, ne luamu voia de a ne dā urmatorea dechiaratiune, pe care ne rogamu de spectatulu comitetu, că se binevoiesca a-o lua la protocolu:

Subscrisii la provocarea Ilustr. s'ale d. co-comite supremu ne amu infaciostiatu pentru de conlucră si a ne impartasi la pregatirile reprezentantilor, cari sunt a se tramite la diet'a de incoronare a Ungariei in Pesta in urma gratiosului rescriptu reg, din 25 Dec. 1865, — deci ne dechiaramu, cumca suntemu aplecati a conlucră la afacerile acestea pregatitorie pentru alegerea reprezentantilor din urmatoriele motive, si anume: mai antaiu pentru de a inplini voi'a Maiestatei S'ale imperatului si regelui apostolicu expresa in susu laudatulu rescriptu reg. — dupa acea pentrua suntemu nutriti de sperare, ca prin asta se vă usiură deslegarea definitiva a cestiunilor pendente de statu, si inca intru unu modu, care se multiumesoă tōte natiunalitatile, prin urmare se face destulu si dreptelor pretensiuni ale natiunei romane. (ad. Autonomia tierii si dreptulu politiciu nationalu. R.-)

Inse noi la tōte acestea conlucramu si ne impartasim numai sub aceea conditiune, si prelunga acea aperta rezervare, ca din aceasta, inpartasire a nostra la afacerile alegerei de reprezentanti la diet'a de incoronare a Ungariei in Pesta se nu se pote deduce, cumca noi amu fi recunoscutu prin aceasta validitatea de lege a articulului alu II dein anulu 1848, cu atata mai pucinu a art. I dein acelasiu anu sunatoriu despre uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, a carui in efuscu este cestalaltu (ad. art. II.) si anume articululu alu II-lea nulu potemu recunoscere, pentru ca acela a fostu adusu in anulu 1848 nmai nentr' diet'a ad hoc. deci elu a-

cum nu se pote privi fora numai că octroatu, dara afora de aceea articulu nu consuna cu principiul de egalitatea drepturilor anunciată in diplom'a dein 20 Oct. 1860, care si prin manifestulu dein 20 Sept. 1865 dein nou e recunoscute de lege fundamentală, — de șre, precandu clasea privilegiilor in acelu articulu se sustine in dreptulu ei de alegere de mai inainte, preatunci dela clasea poporului se pretinde unu censu de 8 fl. M. C. eara intelignția si onoratiorii sunt eschisi de totu, de cumva nu locuesc in orasie, sau de nu possedu vreun'a dein calitatile de indreptatire; — Dein motivele premise ne alaturam si recunoscemu de alu nostru votulu representantilor si regalistilor romani dela diet'a din Clusiu propusu prin Esc. S'a Metropolitulu br. Siagune, cu atat'a mai vertosu, ca acesta votu si Mai. S'a imperatulu s'au induratu prea gratiosu a-lu luă in consideratiune in p:eanaltulu rescriptu dein 25 Dec. 1865, facandu uniunea Transilvaniei cu Ungari'a depindietoria intre altele si dela multiumirea natiunalitatilor.

In urma ne dechiaramu, ca numai prelanga acea rezervare luamu parte la acestea aferi, că dein aceasta se nu se nasca nice unu prejudiciu in contr'a legilor transilvane sunatoare despre inarticularea natiunei romane si despre folosirea in oficiu a celor trei limbi ale patriei, cari s'au adusu prein diet'a transilvana in Sibiu, si s'au sanctiunatu prein Maiestatea S'a imperatulu si regele apostolicu. —

Desiu 29 Ian. 1866.

Urmeza subscririile membrilor romani dein comitetulu comitatense."

Acesta dupa discusiuni bene sprignite se si primi la protocolu, dupa cum arata telegramul din num. tr. Oficialii romani, cari se dechiarara solidari pentru cuprinsulu protestului au dovedit in comitatulu acest'a o taria de caracteru démina de numele „romanu!“ Fratii maghiari isi candidara totu pe deputatii de mai inainte, ér dintre romani in cerculu 'de susu a pasită că candidatu de deputatu d. jude prim. Gabr. Manu ou urmator'a dechiaratiune :

Declaratiune,

Increderea conationalilor mei, de care am fostu intorocitu a me puté inpartasi pana acum, si necesitatea urginta de apară si a reprezenta interesele poporului preste totu, eara cu deosebire cele nationale ale confratilor meu, imi inpunu o datoria santa de a me dechiarara de tempuriu, ca io amesurata unoru provocari de confidintia din partea inteligintilor romani, sum gata de a primi candidatur'a, si totu de odata de a nisi de deputatu pentru diet'a de incoronare conchiamata la Pesta in cerculu de susu cu subcercurile Lapusului, Caticaului, Reteagului si a Petri; me voiu tiené dara magulitu, déca alegatori cercului numită, si cu deosebire confratii meu nobili romani prin intr'unirea voturilor lor' imi vor deschide eara calea, că pentru binele si fericierea loru nationala si individuala se mi potu redioa la loculu cuvintiosu graiu.

Alipirea mea catra prenaltulu Tronu, unde romanulu au aflatu totu deauna dreptate, si mangaiare, — precum principiile egalei indreptatiri nationale, si individuale, care leam profetatu nencetatu, iubirea patriei, si confratirea atatu de dorita cu natiunile surori a aceleia 'mi vor' sierbi si pe viitoru de idei conducătoare, pe langa declaratiune ca voiu cerca de a putea fi totu deauna in deplina contielegere, si in unire cu partid'a nationala romana, si acestea credu, ca conglasuesc si cu dorintile si asteparile dvōstre!

Fiti dara cu incădere, si tari in credeintia si primiti totu deodatas salutare, ca dela

alu vostru iubitoriu confrate: Gabriele Manu, jude primariu.

Desiu 29/17 Ian. 1866.

Acum urmăsa, că se dovediti voi fratilor alegatori, cumca romanii din comitatulu Solnociului nu sunt tagadusi, cari se compromita onorea nationala si se aduca in periculu drepturile politico-nationali cascigate pana acum.

Dela diet'a Ungariei.

Pest'a 27. Ian. Verificările alegatorilor la dieta din Pest'a decursora cu greu. Resultatul desbatelor asupr'a obiectului acestui delicat reșea cam dupa ager'a vointia a partitelor marcate! —

Romanii se verificara mai toti; in siedint'a din 25 Ianuariu a. o. s'a verificat Vinc. Babesiu, George Mocioni si Alecs. Mocioni! — Merita atentunea publicului roman decurgerea desbaterei in privint'a alegerei lui Ladislau Dózsey in ceroului Szilágy-Cseh, cunoscutu cetitorilor nostri din publicatele intemplați barbare comise din partea alegatorilor maghiari, cu care ocasiune sau ranitu multi romani impreuna cu Ales. Buda candidatulu romanu — ér' unul isi perdū viat'a. — Ce se vedi! in locu se nimicăsca alegerea acăsta, s'a incinsu o desbatere infocata numai pentru investigație din partea maghiarilor si anume: Turi, Csanádi apoi Jókai intr'o cuventare lunga sunt de parere investigatiunei. — Candu se radica veteranulu nostru oratoru Aloisius Vladu si plaidăsca pentru nemicioarea alegerei, fiindu inscrinutu de alegatorii romani ai cercului numită a apăcaus'a acesta inaintea casei, si este rogatu a asterne impreuna cu mai multi alegatori o petitione Mai. Sale. — Nu ne iearta spaciulu a reproduce cuventarea acăsta, catu si ale contralor Br. Orczy si Coloman Tisa, si a ablegatului romanu Sig. Popu, care precisă forte bine apucaturile inercate, aperă caus'a dreptatii, si ceră investigație strinsa de doi ablegati, a deca Br. Simonyi desemnatu de maghiari si unul romau in persóna D. deputatu S. Popoviciu. — La votisare nu se primi propunerea romanilor, ci se tramise numai Br. Simonyi spre investigație. — Ecce, ou ce sange rece privesc fratii nostri maghiari intemplamintele barbare ale partisaniilor uniunii la alegările marcate cu batai si omouri. In locu se se nimicăsca alegerea unui deputatu, care intră in dieta preste sangele indreptatilor alegatori alungati cu fortia diabolăsca si neleguita, nu se face alta — decatu numai investigație prin unu maghiaru — sperandu inca reșirea cu gloria in contr'a atacatului frate de romanu!

Mai nou. In siedint'a XIX din 27 Ian., dupace br. Ludov. Simony se escusă, ca nescindu limb'a romana nu pote primi misiunea de comisariu dietulu impusa pentru cerculu de alegere Ziláh-Kraszna, asia cas'a delegă in locu pe famosulu romanofagu Gavriel Várady; ér' in fine remase B. Horwáth.

Deák dupa acēst'a face propunerea, că se se aléga comisiunea pentru compunerea adresei la cuventulu de tronu statutoria din 30 de membri; cas'a primi. Alegerea se si facă, dar' din nemarginit'a gratia a filoromanei diete din Pest'a nu vedem figurandu neci macaru unu membru romanu in comis. cea mai importantă, Cine nu cede, vedia si caute cu lampasiulu, lui Diogene si vre unu romanu intre cei 30 membri alesi totu cu majoritate, cari sunt urmatorii: Deák, Eötvös, Andrássy, Klaузal, Anton Csengery, Szentkirályi, Melchior Lonyai Bezerédy, Bartal, Somssich, Apponyi, Kemény, Koloman Tisza, Gerove, Balthasar Horváth, Nyáry, Bonis, Csernovics, Ghiezy, Hollán, Joannovich, Széll, br. Friedericu Podmaniczky, Várady, c. Lad. Csáky, Kolomán Kando, Em. Ivanka, Paul Kubitz, Em. Lest si Moricz Jékai. Dintre acestia sunt 19 insi deachisti si 7 din stanga, partit'a lui Deák dar' are prospectu a reesi cu aplanația prin dualismulu pre calculat; nu sciu inse cum se vor multiami pretensiunile nationali in adresa, ca, déca se va face si acēsta adresa, că cea din 1861, numai in numele elementului maghiaru, in contr'a intentiunii S. Stefanu, fundatorului romnului Panoniu, atunci maghiarii de adi ne voru da cea mai batătoria la ochi dovada de falsitatea tuturou promisiunilor facute si facunde, in catu pote ca numai vreun Hoszu va mai da credientu vorbelor de clacă ale unui séu altui suprematistu, facute spre a oibii de totu pe cei orbi pe de diumetate. —

ROMANILORU! pe cari ve reverim in portrete intre larii nostri de casa, feciele Dv. ne implu de sperantia, in totu minutulu, ca veti repeti in mesura si mai solidaria eclatant'a lupta parlamentaria pentru salvarea onorei si aperarea dreptului perfectu egalu alu natiunei nostre, care nu mai vré a remané ignorata că a cincea róta in neoi unu actu de statu, in neco provincia unde locuesc! Dupa ce acum natiunea romana e recunoscuta de Europa, că natiune ou viatia politica nationala in concertulu natiunilor ei, ati comite celu mai fatalu atentatu asupr'a viitorului nostru, candu v'ati retrage din gloriosulu locu alu luptei, facându

catu de pucina concesiune din pretiul infratirei celei adeverate, care e perfectissim'a egalitate nationala politica si in Ungaria. Europa se cunoscă dreptele pretinsuile ale natiunii romane dar' se cunoscă si nedumerit'a posta de minorisare a suprematistilor ultraisti, cari insila opiniunea Europei propagandu, ca pe ei ii animăza spiritul de fratietate si in fapta profanéza veritatea acestei virtuti politice din evulu de facia in contra intențiunii monarcului, care deschise libera calea la cointelegera drépta intre popora; nu uitati, ca la spatele dvostre stau milioane romani, ca i cu nerabdare ve urmarescu tóte frasile esite din rostul stranepotilor unui Regulu si Fabriciu, cari trebuie se ne fia adi idolini nostri. Dovediti inca odata, ca deca altii suut solidari pentru predominirea natiunii sale romanii nu sunt mai pucinu solidari pentru salvarea dreptului coegalu si a onorei natiunii s'ale. Pana acum inca inca, nu se afla toti romanii de facia si la veri ficari poate ne-a trecutu din vedere, dar afara de D. Alosiu Vladu si Sig. Popu nu oetiramu se fi luatu cuventu neei unu romanu pentru apararea verificarii romanilor, cari au recursu cam ca cum au recursu si alegorile, cu tóte ca D. Vladu a reflectatu, ca se nu se supere transilvanii.

J. D. Gozdu se alese in 27 in Bihor cerculu Ténka cu 1169 in contra la 716 voturi ale lui Dezsö dep. dietalu. Speram, ca veteranul nostru legistu va fermecá unu chitu, care se lege o solidaritate admirabila intro apparatori causei natiunii nostre. Renumele si memorie a postelitatii suntu fermeculu acelu dieescu, cae suride asteptarii si sperarii nostre, ca vor fi motivu de ajunsu la o lupta solidaria pentru interesele natiunale.

VIEN'A, 27 Jan. c. n. -- Unu bine aduce cu sine si Carnevalulu — cointelegera. Dece dupace se lasa se saie vreo cateva dopuri de sticle de champagna, capetele se interbinteaza, limbele se desleaga si pocalulu se redica in sanataea tuturor, caci, cum a disu unulu la més'a, cc a dató societatea jurnalisticilor din Vien'a numita "Concordia" in onórea deputatiunei corpului journalistic din Peata "Aicea este numai o partida," — ce fromosu ar' fi, candu si afara de petreceri pe campulu politicu si socialu alu popórelor sar' da numai o partida, ear' accea' ar' avé de scopu "inaintare si buna starea fia-carui poporu, prin concursulu tuturor" — dar' din nenorocire acésta nu ecsista. Unii se plangu, ca li se face nedreptate, altii se bucura dincontra. Asia se plange "Neue freie Prese" de proble cele grele, cari li se impunu germanilor din Austria! Imperatulu a sanctionatu ad. in 18 Jan. legea despre egal'a indreptatire a limbilor in scólele de mediulocu si populare din Boem'a (ad. l. germ. si bohemica) Pres'a se paretate infuriata in urm'a aceasta; germanii se fia siliti a invetia unu asemenea idiomu fora venitoriu, asta este preamultu, dice ea, si apoi intreaba: a incetatu Boem'a a fi unu membru al confederatiunei germanae? (ad. cum se poate ca se se czechiasse? Czechia.)

— Asia dieu! si totu se mirau sasii si unguri ca cam' potu romanii se ceara dreptulu de a se poté folosi de limb'a loru, necum se o faca oblegatoria pentru toti ? ! —

Aci in Vien'a a aparutu unu diurnal germ. "National Zeitung" de colore ungureasca. Din intemplare mi-a venit unu numeru in mana deauna 'lu deschiseu si dedui cu ochii de o corespondintia, din Muresiu-Osiorheo, sub rubrica "tierile coronei Ungariei," carepentru nai-vetatea ei insa nu nevinovata merita de a fi considerata pucinu. In Nr. V.

ROMANIA. Reportulu comisiunei despre adres'a la cuventulu de tronu. (Urmare din Nr. 5).

In adeveru, candu o opera incepe cu adres'a "Prea Inaltiate Dómne" si apoi urmása de unu siru complectu de idei fara se tie séma de coordonarea cestiunilor tractate in projectulu majoritatii, si candu sfarsiesce cu vorbele "se traiesci Mari'a T'a, se traiesca Romani'a" o asemenea opera nu poate fi de catu curat si simplu unu intregu contra-projectu.

"Prin dicerea opiniunei se intielege divergint'a ce ar esistá intre partile deliberante a supra unu seu mai multe puncturi in parte a unei opere complete; sunt insa paragrafe, in acésta pretinsa opiniune, sau mai bine dieu in

acestu contra-projectu, cari de si nu difera in fondu de opiniunea majoritatii, dar poseda diferinta de redactie.

, Acestea nu sunt facute óre de onorabila minoritate ca sa'si coordoneze opera in intregul ei? si acestu intregu se poate numi altfelu de catu unu contra projectu, precum, prea cu reson, l'a denunitu onor. d. Tell?

„Majoritatea comisiunei dinpreuna cu presidintele ei D. Catargiu Nico, cautandu cu autentiu in totu regulamentulu camerei, nu a gasit neci unu articola prin care sa i se permita luarea in consideratiune a unui contra-projectu; cu tóte astea pentru-ca sa nu i se impune ca n'a tienutu séma de art. 72 din regulamentulu camerii, subsemnatulu sunt autorisatu sa me silescu, pe catu midulócele 'mivoru permite, de a analisa aci opiniunea minoritatii espinduive totu deodata si motivele cu care s'a servit majoritatea in respingerea opiniunei onor. minoritati, si acésta in conformitate cu strictulu intielesu alu art. 72.

„Minoritatea, intru catu priivescu libertatile acordate camerii prin regulamentulu ei, denega acestu dreptu guvernului, sustiindu ca prin acésta guvernulu ar' fi violat art. XVI din statutu. Majoritatea a respinsu acésta teorie a minoritatii, pentru-ca dupa art. 12 din statutu, dispositiunile constitutive ale nouei organizațiuni sunt puse sub ocrotirea corpului ponderatoru, precum asemenea art. 12 prin modificatiunile facute statului s'a datu comisiunei micste aceste atributiuni de a face cunoscutu Domnitorului calcarile de legi si trebuintele tierii. Comisiunea micsta a sesiunei trecute, la care nu se cade sa uitam, D-loru deputati, ca a luat parte chiar D. Tell si Piclénu, nu numai ca n'a denegat dreptulu guvernului de a face regulamentele corporilor legiutor, dar' a rugatul pe Maria S'a, in cerintele D-loru, ca guvernul se faca regulamentele alt-felu incat desbaterile adunariilor sa fie posibile. Prin urmare comisiunea a chibdizit ca nu este a-ci locul de a arata Marii Sale Domnitorului alu cui este dreptulu de a da regulamentele, ci acésta este de competinti'a si de datoria comisiunei mici.

„Intru catu privesce cestiunea budgetelor anului 1866, onor. minoritate, dupa-ce promite intrécatu scrupulosa cercetare a loru, apoi insira o multime de fapte ilegale ale guvernului, dupa D-loru, prin luare de credite ilegale, prin suprimarea unor venituri votate de camera, prin concesiuni si contractari fara pazirea legilor respective, prin ilegale imprumutari facute de comuna capitalii si prin multe alte asemenea ilegalitati pretinse.

„Majoritatea a respinsu aceste insiruiru, pentru motivulu ca dinsele puse in responsulu la mesagiulu tronului ar' fi nisoe pleonasmuri finindu-ca, in adeveru, tóte aceste pretinse delapidari are sa se revisuésca de D-v. cu ocazia cercetarii budgetelor si cate veti socioti reu facute, sunteti absolutu in dreptu atunci a le refusa guvernului; in responsulu insa la mesagiul, majoritatea comisiunei este de parere ce nu se poate arata altu de catu angajamentulu ce 'si ia camera de a cercetá cu scrupulositate budgetele si de a ecuilibra cheltuelile cu veniturile reale, intru catu prin acésta nu s'ar' desorganiza serviciulu publicu.

„Intru catu priivescu concesiunile bancii de scomptu si de circulatiune, a calii ferate dela Bucuresci la Giurgiu si a celoru alte cali ferate si de comunicatiune, minoritatea este de parere ca pentru cele doue d'antaiu guvernulu a calculat art. 3 din modificariile indeplinatore statutului, iar' pentru cele alte arata ca nu se executa cu punctualitate concessionarii. Majoritatea neci acésta opiniune n'a putut' adopta, pentru motivulu ca si pria acésta ar' trece peste limitele competitiei sale, acestu dreptu fiindu dupa statutu, precum am avutu onore a ve aratá mai tusu, numai de competinti'a corpului ponderatoru; si mai cu séma astadi camer'a, dupa opiniunea majoritatii comisiunei nu mai poate releva acésta cestiune fara a impieata de drepturile corpului ponderatoru care a resolvatu tóte aceste cestiuni prin responsulu seu la discursulu tronului, pe care chiar' alaltaeru la presentatua Mariei Sale Domnitorului.

„Intru catu privesce punerea in lucrare a nouului codice Alecsandru Ioan I., opiniunea onor. minoritati este forte categorica, ca aceste legi nu se pazescu cu strictitate, ci din contra se calca neincetatu. Majoritatea comisiunei a respinsu aceste alegatiuni ca nefondate, fiindu ca daca s'ar' luă de baza opiniunile individuale

in interpretarea legilor, dupa placu séu dupa dise nedovedite legalmente, atunci aceste legi salutarii s'ar' nimici ou totulu chiar' de la punerea loru in aplicatiune si pretensiunea de a nu se destitui impiegatii dupa incredere ministeriala, ci dupa incredere publica, ar' face, in adeveru, o hartie alba din aceste legi. Apoi, chiar' daca in unele casuri ar' fi ceva de disu, privitoru la lacunele ce esperienta ar' dovedi ca au aceste legi, comisiunea insa in majoritate nu perde unu minutu din vedere ca acésta ar' fi totu de competinti'a viitorui comisiuni mici.

, Intru catu privesce tristula incidentu din 3/15 Augustu, resumatulu opiniunei onor. minoritati nu este altulu de catu acela de a limita séu, celu pucinu, a regula celu mai sacru dreptu alu suveranului, dreptulu de gratia Iata, Dloru deputati, testualu resumatulu acesta.

„De acea, Prea Inaltiate Dómne, suntem: datori a marturii intristarea nostra ca adeverulu nu s'a datu pe facia si ca culpabilii nu s'au tradusu inaintea tribunalului tierii. „Intielegeti d'opriori, Dloru deputati, motivele pentru care majoritatea comisiunei Dloru vostre a trebuitu se respringa acésta teoria a onor. minoritati care acum si in acestu punctu are aerulu de doleantia, iar nu de contr'a projectu, dupa cum l'a denunitu D. Tell.

„De asemenea natura fiindu tóte protestatiunile in detail, aflate in contra-projectulu onor. minoritati, sub-semnatulu a crediutu de prisosu, Dloru deputati, a ve obosi cu enumeraarea tuturor Am onore numai a ve supune ca acestu contra-projectu este mai multu de catu indoit in volum, pe lunga projectulu majoritatii comisiunei pe care vi'l voiu citi acum.

„Astu-fel dar' majoritatea comisiunei Dv. respingandu opiniunile emise in contra-projectulu onor. minoritati, ve róga prin sub-semnatulu raportorulu ei, se bine voiti a permite citirea projectului de responsu adoptat de majoritatea comisiunei, remaindu in dreptu onor. minoritate a 'si sustiné teoriile Dumnealor a-tatu asupr'a discutiunei in comitetu secretu, precum si in discutiunea generala prin amandamente pe articole, conform procedurei prescrise de regulamentulu camerii". Aici cetesce projectulu adresei. Noi vomu publica resultatulu.

Cuventulu de tronu

alu imperatului Napoleonu III tienutu in 22 Ianuariu la deschiderea corporilor legislative.

Domnilor senatori! Domnilor deputati!

Deschiderea sesiunei legislative Mi permite de a ve espune diu timpu in timpu starea imparatiei si de a ve esprime cugetele Mele. Eu ca si in anii trecuti voiu esaminá dimpreuna cu Dvóstra cestiunile cele mai insemnate, cari interesează tier'a nostra.

In a for a pacea se pare pretutindenea asecurata; caci pretutindenea se cauta dupa mediulóce, de a rezolvi dificultatile amicesce in locu de ale precurmá prin poterea armelor.

Unirea flotelor franceze si angleze in aceleasi porturi a demonstrat, ca relatiunile, care s'au formatu pre campurile de batalia nu s'au slabit; tempulu a intarit inca mai tare cointelegera ambelor tieriei.

Ce se atinge de Germania parerea Mea este de a observá facia cu ea si de a-ci incolo o politica neutrala, care fora de a ne poté impiedecá, a ne bucura séu a ne intrista cateodata, totusi ne instrainesa de catra intrebari, cari nu atingu directu interesele nostre.

Itali'a recunoscuta mai de tóte poterile Europei 'si a consolidat unitatea, străpunendu capital'a in centrulu peninsulei. Noi avem temeu a contá pe executarea consciintiosa a conventiunei din 15 Septembre si ne a parat'a susutienere a poterei (pouvoir) santului parinte.

Catenele cari ne léga de Spania si Portugali'a s'au consolidat si mai tare prin intalnirile Mele cele din urma cu domnitorii acestor dous regate.

Dvóstra a'ti impartit u Mine indignatiunea generala provocata prin uciderea presedintelui Lincoln, si de curundu mórtea regelui din Belgia a sternit parere de reu unanim.

In Mecsicu se intaresce regimulu intermitu prin voint'a poporului; dissidentii invinsi si imprestati nu mai au neci unu conductoru, trupele nationale 'si au aratatu valo-

re a si tier'a a afiata garantia pentru ordinea si securitatea, care a desfasiuratu isvórele ei ajutătoare, si comerciulu ei singuru numai cu Francia la adusul dela 22 pana la 77 milioane.

E s p e d i t i u n e a nostra precum Mi-am esprimatu sperant'a in anulu trecutu cu acést'a ocazie v i n e de a s e f i n i . Io me intielegu cu imperatulu Macsimili anu spre a stabili tempulu anumit, in care trupele nóstre se se rechiamă, asia incat u reintórcerea loru se se intempe, fora de a periclitá interesele francese, pentru a caroru aperare amu fostu in tier'a a cést'a departata.

A m e r i c a n o r d i c a , care a esitu victoiosa din o lupta infricosiata, a restabilitu uniuenea de mainsinte, si a prochiamata serbatoresce stergerea sclaviei. Francia, care nu uita neci o fóia nobila din istoria s'a, nutresce doarintie sincere pentru buna-starea marei republike americane si pentru sus tienerea relatiunilor amicului mai de o suta de ani. Aciuarea produsa in statele unite prifienti'a de facia a armatei nóstre pre pamentu mecsicanu, se va domoli facia cu liberalitatea declaratiunilor nóstre. Poporul americanu va pricpe, oumca espeditiunea nostra, la care l'am fostu invitatu, n'a fostu in contra intereselor sale. Dóue natiuni asemenea gelóse pre independenti'a loru, trebuie se incungiure orice pasu, care ar' angagia demnitatea si onoreala loru.

Ce se tiene de cele interne, pacea, care a predominitu, int'una, Mi'a concesu, a cercetá Algérie, unde, precum spresu, nu va fi fostu fora de folosu presentia Mea, spre a ascurá ér' interesele, si a apropiá raselor ér' de olalta. Departarea Mea din Francia a dovedit u de altmentrea, că amu potutu fi suplinitu prin o anima sincera, si prin unu spíritu in altu. Institutiunile nóstre sunt in lucare in midiuloculu unei populatiuni multiunite si incrediute. Alegerile municipale s'a facutu cu cea mai mare linisce si libertate deplina. Dupa-ce Mairulu este representantele poterei centrale in comuna, constitutiunea Mi'a datu dreptulu de alu alege dintre toti cetatienni. Inse alegerea barbatiloru inteligenti si devotati Mi'a concesu in totu loculu, că pre Mairulu (primariu) acest'a se lu alegu dintre membrii consiliilor municipali.

Legea despre coalitiuni, care a despetat nescari temeri, s'a esecutatu cu mare neputinire din partea regimului, si cu moderatiunea din partea impartasitoru. Clasea lucratória inteligenta a priceputu, că cu catu i-s'a concesu mai multe usiurari, cu atata a fostu mai indetorata a pretui libertatea fiacarua si securitatea toturora, spre a discutá interesele sale. Cercetarea judecatorésca (Enquête) despre societatile corporative a dovedit; catu de precisa a fostu basea legei ce vi s'a presentatu despre acestu obiectu momentosu. Legea acést'a va concede fundarea multoru asociatiuni spre folosu lucrului si alu preingrigirei. Spre a favori desvoltarea acesteia, am determinatu, că impotericirea de a se poté aduná, se se dè toturoru acelora, care luandu afora politic'a, voiesc a se consultá despre interesele industriali si commerciali. Acést'a impotericire numai acea garantia o va margini, pre oare o cere ordinea publica.

Starea finantelor nóstre ve va areta, oá precandu isvórele venitului se marescu din ce in ce, spesele se micsoréza. In budgetulu celu nou funtanele de venituri accidentali s'a estraordinarie, au fostu suplinite prin isvóre normali si permanente de venituri. Legea despre amortisatiune, care vi se va propune, dotesa institutiunea acést'a ou venituri secure, si da garantie noue creditorilor statului. Ecuilibriul budgetului este ascuratru prin unu „plus“ alu veniturilor. Pentru de a ajunge la acestu resultatu a trebuitu sa se impuna economia la cea mai mare parte a servitilor publice, si intre celelalte despartimentului de resbelu. Armat'a fiendu pre petioru de pace, numai aceea alternativa o da, a reduce, séu cadrele, séu provisiunea. Acést'a mesura din urma nu s'a potutu realisá, pentru regimetele de abia aveau numerulu recerutu alu soldatiloru; binele servitului a sfatuitu chiar' că acesta sa se marésca. Si disolvandu 220 companie, 46 escadrone, 40 baterii dintre cadre si impartindu pre soldati in

companiele si escadrónele restante, mai multu amu intaritu, de catu amu slabitu regimetele nóstre. Paditoriu naturalu alu intereselor armatei, nu asi fi oconsimtu lajaceste reductiuni, déca ar' fi alterat u organisatiunea nostra militaria, séu ar' fi nemicitu esistent'a barbatiloru, a caroru servitie si devotamentu lu sciu apretiu. Tienerea toturoru oficirilor acum fora trupa, nu compromite de locu venitoriu, si admisiunea oficirilor si suboficirilor, cari se apropie de timpulu pensionarei loru, in servitiele civile va restabili indata miscarea regulata in avansare; töte interesele se voru afilá asia garantate si patri'a nu se va fi aretat u nemultumitoria catra aceia, cari si vérsa sangele pentru ea. Budgetul lucrarilor publice, si acelu alu instructiunei nu a suferit u neci unu scadiementu. Erá de folosu a conservá intreprinderilor celor mari ale statului activitatea loru roditoria si de a mantiené instructiunei publice impulsul seu energicu. De vr'o cateva luni, gratia zelului invetiatorilor, s'a deschis 13 mii de cursuri noue de invetiamantu pentru junime in comunele imperiului,

A g r i c u l t u r a a facutu mare progrese dela 1852. Déca in momentulu acesta ea suferă de scaderea pretiurilor cerealelor, acést'a despretiare este consequint'a inevitabile a prisontiei de recolta si nu a stergerei scarei mobile. Straformatiunile economice desvolta bunastarea generale, inse ele nu potu se prevnai perplesitatilor particularie, si conturbarilor temporarie. Eu am cugetat, că ar' fi de folosu a deschide o Enquête (cercetare) seriósa despre starea si lipsele agriculturei. Ea va confirmá, sum convinsu despre acést'a, principiele libertatii comerciale, va oferi instructiuni pretiose si va usurá studiulu midiulócelor proprii, fia că se aline suferintiele locale, fia că se realisá noue progrese. Sborulu transactiunilor nötre internationale nu s'a impiedecatu, si commerciul generalu, care in anulu trecutu a fostu mai multu de 7 miliarde, s'a imultit u 700 milióne. In mediuloculu acestei bunastari, care cresce neincetatu, spirite neliniștite ar' voi sub pretestu de a grabi mersulu liberalu alu gubernului se lu impedece a inaintá, luandu töta poterea si töta initiativ'a. Ei 'si insusiescu unu cuventu, care l'am impromutatu dela imperatulu Napoleone I, si confunda nestatornicia cu progresulu. Imperatulu, declarandu necesitatea perfectiunei sucoasive a institutiunilor ómenesci a voitu se dica, că singuru numai acelea stramutari sunt duratorie, care se facu cu tempulu prin imbunatatirea moravurilor publice. Acestea imbunatatiri voru proveni din imblanirea patimilor ér' nu din schimbari fora de timu in legile nóstre fundamentali. Ce avantajiu potemu se avemu in fapta, a primi in diu'a urmatoria érasi ceea ce amu reieptatu o di mai inainte? Constitutiunea din 1852, care a fost asternuta poporului spre primire, a intreprinsu a fundá unu sistem u ratiuナル si bine cumanit u pre ecuilibriul celu dureptu intre diferitele poteri ale statului. Ea se tiene in o distantia egala de döue estreme. Cu o camera, care este domn'a sértei ministriloru poterea esecutiva este foru autoritate si foru spiritu; ea este foru controla, déca camer'a electiva nu este independenta si in posesiunea prerogativelor legitime. Formele nóstre constitutionale, care au óresicare analogia cu acele ale staturilor unite, nu sunt defectuoze, pentru ca sunt deosebite de ale Angliei. Fiacare popor trebue se aiba institutiuni conforme geniului si traditiunilor sale. Secur, ca totu guvernulu are defectele sale; inse aruncandu o privire preste trecutu Mi aplaudu de a vedé dupa 14 ani Francia respectata in afara, linisita inlaintru, fora prinsi politici in inchisoru, fora esilati afara de frontierile sale.

Nu s'a discutat u destulu de 80 de ani intocme teoriile guvernamentali? nu este astadi mai folositoriu de a cercá midiulócele practice spre a imbunatati sortea morală si materială a poporului? Se ne straduimus a respondi pretendentenea cu luminarea invetiaturile sanatosé economice, amoreea binelui si a principiilor religiose; se cercamu a resolvi prin libertatea comerciului problem'a cea grea a impartirei dreptate a poterilor productive; si se ne straduimus a imbunatati conditiunile lucorului atatu in campani, catu si in ateliere (lucratorie). Déca toti francesii, astadi invesuti cu drepturi politice

voru fi luminati prin educatiune, ei voru deosebi foru greutate adeverulu, si nu se voru lasá a fi sedusi prin teorii insielatòrie; déca toti aceia, cari traiesc depre o di pre alta, voru fi vediutu cumea benefacerile ce le procura lucrul neobositu se imultiescu din ce in ce, ei voru fi stelpii cei tari ai unei societati, care garantá bunastarea si demnitatea loru; in fine, candu toti voru primi din copilaria loru acestea principia de credintia si de morale, care redica pre omu inaintea ochilor sei proprii, atunci ei voru sci că preste inteligiñt'a ómenescă, preste poterile scientii si ale ratiunei esista o vointia mai inalta, care indréptă destinele individilor tocma asia că pre ale natiunilor.

In strainatate incepă a se ivi lucruri seriose. Dela Americ'a se scrisa, oa documentele asternute inaintea congresului americanu invnuvescu pe imperatoriulu Napoleone, ca ar' fi atacatu neutralitatea, pentru ca ar' fi fost un conlucratoriu secretu la infinitarea sclaviei in Mecscicu prin agentii confederati! Dupa sciri telegrafice se crede ca ar' fi si plecatu o armata americana sub generalulu Grant catra Rio Grande, la confinile Mecicoului! —

Impreuna cu aceste mai tragă atentiuene lumii politice si notele diplomatice, care s'a tramsu de catra secretariulu de statu americanu Seward cabinetului dela Parisu in privint'a imperatiei mecsicane. Seward ad. declara, ca incercarea de a redică in Mecscicu unu regim strainu si imperatescu e neoportuna si nu se poate realisa! — Propunerea Franciei: ca 'si va retrage trupele din Mecscicu, déca va reunoscere uniunea americana imperati'a mecsicana, n'avu succesu mai favoritoriu.

Ecstrasulu

socoteleloru pe anulu civilu 1865, care s'a subternuto dela subserisulu comitetu prévenabilului ordinariata archidiicesanu si metropolitanu de relegea greco-orientala in Sibiu, spre bona placuta censurare, si mai de parte administratiunea fondurilor de repausatalu Domnul Ioane Iuga de Bacu spre scopuri filantropice iundate.

Concernintele patru fonduri sunt:
dupa punctul I alu legatului 2100 fl. v. a.

"	II	"	4200 fl.	"
"	III	"	12600 fl.	"
"	IV	"	6300 fl.	"

ca totalu 25200 fl. val. austr. care s'a asiedatu in pretiul cassei cumparate in piati'a Brasovului sub Nr. 82 sigurantia primo loco.

Dupa ecstrasulu, eare s'a publicat la inceputul anului 1865 priu diurnalul romanu de aicea — au fostu remasu cu finitolu anului 1864 din venitulu specificelor patru fonduri — unu restu in bani de

1081 fl. 59 cr. v. a.

la care se adauga venitulu anului 1865 dela sum'a fondurilor de 25200 fl. v. a. a 5% / 0

1260 fl. — cr. v. a.

prin urmare este suma primirei in anulu 1865 2341 fl. 59 cr. v. a. din care s'a datu:

la destinatiunea legatului I	105 fl.	— cr.
"	III	891 fl. 84 cr.
		cu totalu 996 fl. 84 cr. v. a.

Dupa detragerea darei dela primite, remane unu restu de 1344 fl. 75 cr. v. a. Restulu acest'a se imparteala supra celor patru fonduri in urmatörile sume:

ad. I privit. la fond. de 2100 fl.	72 fl. 11½ cr.
" II "	4200 fl.
" III "	12600 fl.
" IV "	5300 fl.

cu totalu suma predisu 1344 fl. 75 cr. v. a.

Comitetulu administrativu alu fondurilor Iuganiene.

Brasovu 31 Decembrie 1865.

Damian Datco. m. p. Nicolau Voinescu. m. p.

Radu Radovitz. m. p. I. Floriano. m. p.

Constantin I. Iuga. m. p.

 Ecsemplare se afia dela inceputu de sjunsu. — Creditu mai lesne se poate cauta a colo, decat u aici, unde neci o litera nu se asia dia foru pretiu datu inainte. Dó' nu vreti se odihnimu tocma acumu!